

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att till lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen fogas bestämmelser om ordnande av samarbete på en gemensam arbetsplats och en gemensam byggarbetsplats och om samarbete beträffande avvärjning av gemensamma risker.

Enligt propositionen är samarbetsparterna på en gemensam arbetsplats den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten eller dennes representant och den arbetarskyddsfullmäktig som är anställd hos den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten.

Det föreslås att arbetstagare som är anställda hos olika arbetsgivare men som arbetar på samma arbetsplats skall ha rätt att välja en gemensam arbetarskyddsfullmäktig och två ersättare för fullmäktigen att företräda dem inom arbetarskyddssamarbetet.

Om arbetsgivarna inte utser en gemensam arbetarskyddschef för samarbetet, skall arbe-

tarskyddschefens uppgifter skötas av den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten eller som är huvudentreprenör.

Det föreslås också att i lagen tas in bestämmelser om att en arbetarskyddsfullmäktig på en gemensam arbetsplats eller gemensam byggarbetsplats på grund av sina tilläggsuppgifter exempelvis i fråga om tidsanvändningen och i övrigt skall ha rätt att utreda och följa med förhållandena på den gemensamma arbetsplatsen, samt bestämmelser om en hos en utomstående arbetsgivare anställd arbetarskyddsfullmäktigs rätt att röra sig på en gemensam arbetsplats.

Enligt propositionen skall samarbetsärenden som följer av arbetarskyddslagen och som gäller en gemensam arbetsplats vid behov behandlas av arbetarskyddskommissionen i en bredare sammansättning.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1. Inledning.....	4
2. Nuläge	4
2.1. Lagstiftning och praxis.....	4
Lagstiftningen om arbetarskyddssamarbete och dess utveckling under de senaste åren	4
Bestämmelserna i arbetarskyddslagen i särskilda situationer där arbete utförs och i förhållande till tillsynslagen	5
Avtal om i tillsynslagen avsedd samarbetskyldighet.....	5
Val av arbetarskyddsfullmäktig och ersättare	6
Arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter	6
Arbetarskyddsfullmäktigens rätt att få uppgifter	6
Rätt till utbildning för arbetarskyddsfullmäktig och ersättare	6
Arbetarskyddsfullmäktigens tidsanvändning.....	6
Ersättande av arbetarskyddsfullmäktigens inkomstbortfall.....	7
Arbetarskyddsfullmäktigens rätt att avbryta farligt arbete	7
Uppsägning av en arbetarskyddsfullmäktig	7
Gemensam arbetarskyddsfullmäktig.....	7
Avtal mellan arbetsmarknadsorganisationer	7
2.2. Bedömning av nuläget	8
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	9
3.1. Målsättning.....	9
3.2. Alternativa realiseringsätt.....	9
3.3. De viktigaste förslagen	10
4. Propositionens konsekvenser	10
4.1. Ekonomiska konsekvenser	10
4.2. Samhälleliga konsekvenser	10
5. Beredningen av propositionen	10
5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial	10
5.2. Utlåtanden och beaktande av utlåtandena	11
DETALJMOTIVERING.....	12
1. Lagförslag.....	12
2. Ikraftträdande.....	14
3. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	15

LAGFÖRSLAG	16
Lag	16
om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen.....	16

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Lagstiftningen om arbetarskyddssamarbete och dess utveckling under de senaste åren

Bestämmelser om arbetsgivarens allmänna omsorgsplikt finns i 2 kap. i arbetarskyddslagen (738/2002). Enligt 2 kap. 8 § i arbetarskyddslagen är arbetsgivaren skyldig att genom nödvändiga åtgärder sörja för arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet. I detta syfte skall arbetsgivaren planera, välja, dimensionera och genomföra de åtgärder som behövs för att förbättra arbetsförhållandena. Arbetsgivaren skall fortgående ge akt på arbetsmiljön, arbetsklimatet och säkerheten gällande arbetssätten samt på de vidtagna åtgärdernas inverkan på säkerheten och hälsan i arbetet. Arbetsgivaren skall också se till att dessa åtgärder beaktas i nödvändig utsträckning i verksamheten inom alla delar av arbetsgivarens organisation.

Förutom att arbetsgivaren har en allmän omsorgsplikt förpliktar bestämmelserna om samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagar i 3 kap. 17 § i arbetarskyddslagen parterna att genom samarbete upprätthålla och förbättra säkerheten på arbetsplatsen. Arbetsgivaren är skyldig att i tillräckligt god tid ge arbetstagarna behövlig information om sådant som påverkar säkerheten, hälsan och andra arbetsförhållanden på arbetsplatsen samt om bedömningar, utredningar och planer som inverkar på arbetsförhållandena. Arbetsgivaren skall också se till att dessa frågor behandlas på lämpligt sätt och i tillräckligt god tid mellan arbetsgivaren och arbetstagar eller företrädare för dem. Arbetstagarna skall samarbeta med arbetsgivaren och arbetstagarnas företrädare för att målen i arbetarskyddslagen skall nås. De har också rätt att lägga fram förslag om säkerheten och hälsan

på arbetsplatsen och om andra frågor som avses i paragrafen för arbetsgivaren och att få respons på förslagen.

Bestämmelser om det praktiska genomförandet av arbetarskyddssamarbetet, d.v.s. om samarbetsorganen, deras tillsättande och uppgifter samt om förfarandena i samband med samarbetet finns i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006; nedan *tillsynslagen*). De viktigaste för arbetsgivarna och arbetstagarna förpliktande bestämmelserna finns i tillsynslagens 5 kap. som gäller arbetarskyddssamarbete. I kapitlet föreskrivs om målen för och genomförandet av samarbetet, rätten att ingå avtal och begränsningar i denna rätt, definitionen av en arbetsplats, ärenden som omfattas av samarbetet och behandlingen av samarbetsärenden, samarbetspersoner som företräder arbetsgivaren och arbetstagar, hur dessa personer väljs och vilka deras uppgifter, rättigheter och skyldigheter är. I tillsynslagen föreskrivs vidare om en arbetarskyddskommission för samarbetet och om en gemensam arbetarskyddsfullmäktig.

Arbetsgivarnas och arbetstagarnas riksomfattande föreningar har med stöd av 23 § i tillsynslagen rätt att komma överens om att arbetarskyddssamarbetet också kan ordnas på något annat sätt än det som föreskrivs i tillsynslagen.

Arbetarskyddslagens bestämmelser om arbetsgivarens allmänna omsorgsplikt och om arbetarskyddssamarbete är tvingande lagstiftning, och från dem får inte avvika genom avtal. Bestämmelserna är förpliktande för såväl arbetsgivarna som arbetstagarna. Ansvaret för arbetarskyddet på arbetsplatsen ligger dock hos arbetsgivaren.

Bestämmelser om arbetarskyddssamarbetet mellan arbetsgivare och arbetstagar på arbetsplatsen finns också i arbetsavtalslagen (55/2001) och i lagen om företagshälsovård (1383/2001). Även lagen om samarbete inom företag (725/1978), lagen om samarbete

inom statens ämbetsverk och inrättningar (651/1988) och lagen om personalrepresentation i företagets förvaltning (725/1990) gäller samarbete på arbetsplatsen. Motsvarande samarbete på kommunala och kyrkliga arbetsplatser grundar sig på avtal.

Arbetarskyddsmyndigheterna övervakar efterlevnaden av bestämmelserna och arbetsgivarnas och arbetstagarnas föreningar övervakar efterlevnaden av de avtal där de är parter.

Bestämmelserna i arbetarskyddslagen i särskilda situationer där arbete utförs och i förhållande till tillsynslagen

Förutom om allmänna förpliktelser beträffande arbetsgivares och arbetstagares samarbete föreskrivs i 49—54 § i arbetarskyddslagen om samarbetskyldighet arbetsgivare emellan samt mellan arbetsgivare och egenföretagare i särskilda situationer där arbete utförs. Bestämmelserna gäller samarbete på gemensamma arbetsplatser eller i industri- eller affärshallar eller i motsvarande gemensamma lokaler.

Förpliktelserna gäller i sådana särskilda situationer enskilda arbetsgivares omsorgsplikt i fråga om de egna arbetstagarna och samarbete mellan en arbetsgivare och dennes egna arbetstagare.

I arbetarskyddslagen definieras också begreppet gemensam arbetsplats. Enligt 49 § skall på en arbetsplats där en arbetsgivare utövar den huvudsakliga bestämmanderätten och där samtidigt eller efter varandra flera än en arbetsgivare eller egenföretagare som arbetar mot ersättning är verksamma på sådant sätt att arbetet kan inverka på andra arbetstgares säkerhet eller hälsa (gemensam arbetsplats) arbetsgivarna och egenföretagarna med beaktande av arbetets och verksamhetens art var för sig och genom tillräckligt samarbete och tillräcklig information se till att deras verksamhet inte äventyrar arbetstgarnas säkerhet och hälsa. Övriga arbetsgivare och egenföretagare på en gemensam arbetsplats skall iaktta de säkerhetsanvisningar för arbetsplatsen som de fått av den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten på den gemensamma arbetsplatsen.

I 52 § finns en särskild bestämmelse om gemensamma arbetsplatser. Utgångspunkten

i bestämmelsen är att en gemensam byggarbetsplats utgör en gemensam arbetsplats. Enligt bestämmelsen skall på en gemensam byggarbetsplats den arbetsgivare som är huvudentreprenör eller, om någon sådan inte finns, den byggherre eller någon annan person som leder eller övervakar byggprojektet svara för att de skyldigheter som avses i 51 § fullgörs samt att arbetet inte medför fara för dem som arbetar på arbetsplatsen eller för andra personer som berörs av arbetet.

I 54 § föreskrivs dessutom om avvärjning av gemensamma risker på arbetsplatser. Det rör sig om situationer där arbete som utförs av en eller flera arbetsgivare och egenföretagare som är verksamma i en industri- eller affärshall eller i en motsvarande gemensam lokal eller deras gemensamma verksamhet i andra situationer än sådana som avses i 49 § medför olägenheter eller risker för arbetstgarnas säkerhet eller hälsa. På en sådan arbetsplats utövar ingen arbetsgivare eller egenföretagare den huvudsakliga bestämmanderätten. I ett sådant fall är det därmed inte fråga om en i 49 § avsedd gemensam arbetsplats.

Med stöd av arbetarskyddslagen skall arbetsgivarna eller egenföretagarna på en gemensam arbetsplats eller i en annan gemensam lokal både sörja för de egna arbetstgarnas arbetarskydd och för samarbetet med sina arbetstagare samt för samordningen av de olika aktörernas verksamhet.

I tillsynslagen föreskrivs om val av representanter för arbetarskyddsparterna, om representanternas uppgifter och om möjligheten att avtala om samarbete. I lagens 42 § föreskrivs dessutom om en gemensam arbetarskyddsfullmäktig för arbetstagare på samma arbetsplats. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll och syfte 10 § 2 mom. i den upphävda lagen om tillsynen över arbetarskyddet (131/1973). Enligt förarbetena till gällande lag (RP 94/2005 rd) tillämpas bestämmelsen inom exempelvis byggnads- och stuveribranschen.

Avtal om i tillsynslagen avsedd samarbetskyldighet

Enligt 23 § 1 mom. i tillsynslagen kan man genom ett skriftligt avtal, där arbetsgivarnas

och arbetstagarnas riksomfattande föreningar är parter, komma överens om att ordna samarbetet i fråga på något annat sätt. Enligt paragrafens 3 mom. kan arbetsgivaren och arbetarskyddsfullmäktigen eller en av personalen bemyndigad representant, eller om en sådan inte har valts, personalen eller en personalgrupp komma överens om att ordna samarbetet på ett sätt som lämpar sig för arbetsplatsens förhållanden och som för arbetstagarna tryggar en möjlighet, minst i enlighet med den nivå av deltagande som avses i kapitlet, att inom ramen för samarbetet delta i behandlingen av arbetarskyddsfrågor.

Enligt paragrafen binder avtalet alla de arbetstagare som den representant för arbetstagarna som ingick avtalet skall anses företräda.

Val av arbetarskyddsfullmäktig och ersättare

Arbetarskyddsfullmäktigen och ersättarna skall med stöd av lagens 30 § i ett av arbetstagarna anordnat val väljas för en mandatperiod vars längd är två kalenderår, om inte något annat avtalas om mandatperiodens längd. Om plats och tid för valet skall avtalas på förhand med arbetsgivaren. Valet skall ordnas så att alla arbetstagare på arbetsplatsen kan delta i det och så att det inte i onödan stör verksamheten på arbetsplatsen.

Förutom att i bestämmelsen föreskrivs om det praktiska arrangemangen i anslutning till valet kan enligt bestämmelsens 5 mom. genom förordning av statsrådet närmare bestämmelser utfärdas om tidpunkten för valet av arbetarskyddsfullmäktig och ersättare, valbarhet, kandidatnominering, röstningsförfarande och andra omständigheter gällande anordnandet av val.

Arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter

Utöver de samarbetsuppgifter som avses i lagens 26 § skall arbetarskyddsfullmäktigen enligt 31 § på eget initiativ sätta sig in i sådant som inverkar på arbetstagarnas säkerhet och hälsa och som hänför sig till arbetsplatsens arbetsmiljö och arbetsklimat samt sätta sig in i arbetarskyddsbestämmelserna. Arbetarskyddsfullmäktigen skall delta i inspektioner rörande arbetarskyddet och i undersök-

ningar som utförs av en sakkunnig i det fall att arbetarskyddsfullmäktigen eller arbetarskyddsmyndigheten anser detta vara nödvändigt. Arbetarskyddsfullmäktigen skall också uppmärksamgöra de arbetstagare han eller hon företräder på faktorer som främjar säkerhet och hälsa i arbetet.

Arbetarskyddsfullmäktigens rätt att få uppgifter

I lagens 32 § sägs att arbetarskyddsfullmäktigen har rätt att av arbetsgivaren till påseende få de handlingar och förteckningar som arbetsgivaren skall föra i enlighet med bestämmelserna om arbetarskyddet samt att ta del av de handlingar som arbetsgivaren har rörande säkerhet och hälsa i arbetet och som hänför sig till arbetsmiljön och arbetsklimatet. Arbetarskyddsfullmäktigen har även i övrigt rätt att av arbetsgivaren få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av arbetarskyddsfullmäktigens samarbetsuppgifter. Rätten att få uppgifter inbegriper också rätt att av arbetsgivaren till påseende få ett mellan arbetsgivaren och den som tillhandahåller företagshälsovårdstjänster ingånget avtal om ordnande av företagshälsovård eller arbetsgivarens beskrivning av företagshälsovård som denne själv har ordnat samt verksamhetsplanen för företagshälsovården.

Rätt till utbildning för arbetarskyddsfullmäktig och ersättare

Arbetarskyddsfullmäktigen och dennes ersättare har med stöd av lagens 33 § rätt att för skötseln av sina samarbetsuppgifter få ändamålsenlig utbildning om de bestämmelser och anvisningar som gäller arbetarskyddet samt om andra frågor som hänför sig till skötseln av dessa uppgifter, med beaktande av deras erfarenhet och tidigare utbildning i arbetarskyddsfrågor. Utbildningen får inte medföra kostnader för dem och den skall ske på arbetstid om inte något annat överenskomms.

Arbetarskyddsfullmäktigens tidsanvändning

Med stöd av lagens 34 § har arbetarskyddsfullmäktigen också rätt att få befrielse från

sina egentliga arbetsuppgifter för en sådan skäligen tid som denne behöver för skötseln av arbetarskyddsfullmäktigeuppdraget. Arbetsgivaren skall ersätta det inkomstbortfall som arbetarskyddsfullmäktigen därmed förorsakas. Vid fastställandet av den tid som behövs skall hänsyn tas till antalet arbetstagare som fullmäktigen företräder, arbetsplatsens regionala omfattning, antalet arbetsställen och det utförda arbetets art, faktorer som är beroende av arbetsarrangemangen och som påverkar fullmäktigens arbetsmängd samt i arbetarskyddslagen avsedda olägenheter, risker och belastningar som påverkar arbetstagarnas säkerhet samt fysiska och psykiska hälsa. Om inte något annat avtalats, skall arbetsgivaren på en arbetsplats där minst 10 arbetstagare arbetar i regel befria den fullmäktige som företräder den arbetstagargrupp som löper större risker än andra grupper för minst fyra timmar under en period av fyra på varandra följande kalenderveckor, om inte den avsevärda olägenhet som denna befrielse orsakar för produktionen eller arbetsgivarens verksamhet temporärt är ett hinder för befrielsen.

Ersättande av arbetarskyddsfullmäktigens inkomstbortfall

Ersättningen för det inkomstbortfall som skötseln av fullmäktigens uppgifter förorsakar räknas ut enligt vad arbetarskyddsfullmäktigen hade förtjänat i sitt ordinarie arbete under den tid han eller hon skötte fullmäktigepgifter.

Arbetarskyddsfullmäktigens rätt att avbryta farligt arbete

Om ett arbete medför omedelbar och allvarlig risk för arbetstagarens liv eller hälsa, har arbetarskyddsfullmäktigen med stöd av 36 § rätt att avbryta arbetet i fråga om de arbetstagare som han eller hon företräder. Arbetarskyddsfullmäktigen skall när detta är möjligt på förhand och i varje fall så snart det kan ske utan fara meddela arbetsgivaren att arbetet kommer att avbrytas. Avbrytandet får inte inskränka utförandet av arbete i större utsträckning än vad som är nödvändigt med hänsyn till säkerheten och hälsan i arbetet. Den risk som avbrottet medför skall bli så li-

ten som möjligt. Arbetarskyddsfullmäktigen är inte skyldig att ersätta skada som avbrottet eventuellt orsakar.

Uppsägning av en arbetarskyddsfullmäktig

Angående uppsägning av en arbetarskyddsfullmäktigs arbetsavtal gäller vad som i 7 kap. 10 § i arbetsavtalslagen bestäms om uppsägning av förtroendemans och förtroendeombuds arbetsavtal.

Gemensam arbetarskyddsfullmäktig

Enligt lagens 42 § har hos olika arbetsgivare anställda arbetstagare som arbetar på samma arbetsplats rätt att välja en gemensam arbetarskyddsfullmäktig att företräda dem vid samarbete med samtliga arbetsgivare samt i förhållande till arbetarskyddsmyndigheterna.

Avtal mellan arbetsmarknadsorganisationer

I samarbetsavtalet mellan Rederiföreningen och befälsförbunden föreskrivs om en gemensam arbetarskyddsfullmäktig när hos olika arbetsgivare anställda personer arbetar på samma arbetsplats. Enligt bestämmelsen har personerna i en sådan situation rätt att välja en gemensam arbetarskyddsfullmäktig att företräda dem vid i samarbetsavtalet avsett samarbete med samtliga arbetsgivare samt i förhållande till arbetarskyddsmyndigheterna.

I det riksomfattande kollektivavtalet för husbyggnadsbranschen finns bestämmelser om arbetstagarnas rätt att välja en särskild kontaktperson att representera samtliga arbetstagare på en gemensam arbetsplats. I kollektivavtalet finns också bestämmelser om definitionen på en gemensam arbetsplats, om kontaktpersonens befogenheter och mandat-tid samt om val av kontaktperson.

Inom metallindustrin har ett antal lokala avtal slutits närmast i anslutning till bygg- och investeringsprojekt. Den som beställt arbetsprestationen har i dessa fall föreslagit att arbetstagarna väljer en gemensam arbetarskyddsfullmäktig, och enligt avtalen har beställaren sört för ordnandet av samarbete.

Samarbetet vid skeppsvarv grundar sig huvudsakligen på etablerad praxis. Vid varven

deltar arbetarskyddsfullmäktigen hos den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten i arbetarskyddssamarbetet på den gemensamma arbetsplatsen.

I kollektivavtalet för pappersindustrin finns inga särskilda bestämmelser om en gemensam arbetarskyddsfullmäktig, men i avtalet förutsätts att utomstående arbetskraft när det gäller säkerhetsfrågor skall följa de allmänna arbetarskyddsanvisningarna vid fabriksanläggningen hos den som beställt arbetskraften. Om säkerhetsföreskrifterna försummas, har arbetarskyddsfullmäktigen vid fabriken möjlighet att anmärka om saken. De ordningsföreskrifter som skall iakttas på fabriksområdet gäller också utomstående arbetskraft. På grund av de riskfaktorer som hänför sig till arbetarskyddet förutsätts när flera underentreprenörer är verksamma på en gemensam arbetsplats noggrann planering och effektiv övervakning av arbetet. Underleverantören eller den som hyr in arbetskraft skall förbinda sig att i fråga om de arbetstagare som arbetar i företaget tillämpa bestämmelserna i det allmänna kollektivavtalet för den egna branschen och att iakttä bestämmelserna i social- och arbetsmarknadslagstiftningen.

2.2. Bedömning av nuläget

Kraven på arbetarskyddet ökar ständigt i och med att arbetslivet och teknologin utvecklas. Hanteringen av olycksrisker och den olycksförebyggande verksamheten kräver allt mångsidigare kunskaper. För att riskerna skall kunna avvägras måste ständigt effektivare riskanalyser, säkerhetsplaner och arbetarskyddssamarbete tas fram.

I samband med det inkomstpolitiska avtalet 2004 kom man överens om att frågan om bestämmelserna om arbetarskyddssamarbetet på gemensamma arbetsplatser skall utredas separat, och att det innan utredningen blivit klar inte skall beredas några lagändringar som förändrar det gällande rättsläget. Därför föreskrivs i tillsynslagen i relativt allmänna drag om arbetarskyddssamarbete. I lagen saknas framför allt bestämmelser om hur samarbetskyldigheten skall fullgöras på en gemensam arbetsplats eller i andra särskilda situationer där arbete utförs.

Arbetarskyddslagen förpliktar på en gemensam arbetsplats förutom arbetsgivare också egenföretagare. Däremot gäller bestämmelserna om samma arbetsplats i tillsynslagen endast arbetsgivare.

I tillsynslagen sägs att de som arbetar på samma arbetsplats har rätt att välja en gemensam arbetarskyddsfullmäktig. Denne kan därmed företräda samtliga arbetstagare vid samarbetet med samtliga arbetsgivare samt i förhållande till arbetarskyddsmyndigheterna. Enligt förarbetena till lagen motsvarar bestämmelsen till sitt innehåll och syfte 10 § 2 mom. i den upphävda lagen om tillsynen över arbetarskyddet. Begreppet "samma arbetsställe" motsvarar dock inte bestämmelserna om en gemensam arbetsplats och avvägring av gemensamma risker på arbetsplatsen i arbetarskyddslagen.

Det förfarande med en gemensam arbetarskyddsfullmäktig som åsyftas i lagen har inte förverkligats i praktiken. Detta beror huvudsakligen på att den gemensamma arbetarskyddsfullmäktigens befogenheter och rättigheter är bundna endast till hans eller hennes egen arbetsgivare. Detta gör det svårare för fullmäktigen att få information i praktiken och gör det också svårare för denne att hävda andra rättigheter såsom tidsanvändning och befogenheter i förhållande till andra än den egna arbetsgivaren och dennes arbetstagare.

När en entreprenör byts ut medför underentreprenaden att man i den nya situationen på nytt måste bedöma arbetarskyddsriskerna och samordna arbetena. Arbetarskyddslagen förpliktar också egenföretagare att med beaktande av arbetets och verksamhetens art genom tillräckligt samarbete och tillräcklig information tillsammans med de övriga arbetsgivarna och egenföretagarna på arbetsplatsen se till att deras verksamhet inte äventyrar arbetstagarnas säkerhet och hälsa. Det har emellertid visat sig vara problematiskt att få egenföretagarna knutna till samarbetet. Behovet av att kommunicera med arbetsgivare som eventuellt befinner sig utomlands samt anlita allt större uträkning av hyrd arbetskraft bidrar också till att försvåra situationen.

Arbetarskyddssamarbetet på arbetsplatser där flera arbetsgivare låter utföra arbete har

endast i ett fåtal enskilda fall ordnats genom avtal mellan arbetsmarknadsorganisationerna. Varken samarbetsavtalet för statens arbetarskydd eller arbetarskydds- och arbetsmiljöavtalet för den kommunala sektorn omfattar exempelvis särskilda bestämmelser om gemensamma arbetsplatser. Arbetsmarknadsparterna inom den statliga eller kommunala sektorn har inte heller utarbetat andra avtal eller tolkningar eller annan praxis som gäller gemensamma arbetsplatser.

Om det inte avtalas om samarbete, skall arbetarskyddssamarbetet på en gemensam arbetsplats eller i en annan gemensam arbetslokal ordnas på det sätt som bestäms i lag. Lagstiftningen är dock till denna del delvis bristfällig och förknippad med tolkningssvårigheter. Det saknas bestämmelser om arbetarskyddsfullmäktiges inbördes ställning och om deras rättigheter kontra skyldigheter. Det finns inga bestämmelser i lag om en arbetarskyddsfullmäktigs rätt att få information, utbildning, befrielse från sina övriga uppgifter eller ersättning för inkomstbortfall när det gäller gemensamma arbetsplatser.

I dag kan arbetarskyddsfullmäktigen sköta sitt uppdrag på heltid. Därmed sköter han eller hon endast fullmäktigeuppgifter. En arbetarskyddsfullmäktig som inte sköter fullmäktigeuppgifter på heltid är bara under en del av arbetstiden befriad från sina ordinarie arbetsuppgifter. Arbetarskyddsfullmäktigen kan också inneha en förmansställning, vilket inte i sig orsakat problem. Exempelvis funktionärernas arbetarskyddsfullmäktige arbetar ofta samtidigt också som förmän. I sådana fall kan det dock uppstå oklarheter i fråga om arbetarskyddsfullmäktigens arbetstidsfördelning och om vilka rättigheter, skyldigheter och ersättningar som hänför sig till fullmäktigens olika arbetsuppgifter. Detta gäller även gemensamma arbetsplatser.

Så länge det saknas lagstiftning i frågan har arbetsmarknadsorganisationernas avtal stor betydelse för hur samarbetet på gemensamma arbetsplatser ordnas. I ljuset av statistiken över olycksfall i arbetet tycks dessa kollektivavtal - vilka dock är få till antalet - tillsammans med etablerad god praxis ha gett goda resultat. Visserligen förs ingen särskild statistik över olycksfall i arbetet när det gäller gemensamma arbetsplatser. Enligt den sta-

tistik som förs av Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund har exempelvis utvecklingen i fråga om antalet olycksfall också när det gäller olycksfall med dödlig utgång varit positiv under en granskningsperiod av drygt tjugo år. Detsamma gäller utvecklingen av yrkessjukdomarna under en dryg tioårsperiod.

Även om situationen i ljuset av olycksfallsstatistiken tycks visa på en positiv trend kan läget förändras mycket snabbt i och med att riskerna på arbetsplatsen ökar. I en sådan situation är det viktigt att säkerställa ett friktionsfritt samarbete på arbetsplatsen också när det gäller gemensamma arbetsplatser och andra gemensamma arbetslokaler. Detta förutsätter att det i fråga om samarbete på gemensamma arbetsplatser och i andra gemensamma arbetslokaler finns tydliga bestämmelser i lag.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Målsättning

Propositionens mål är att genom flera och tydligare bestämmelser om samarbete förbättra säkerheten och minska antalet olycksfall på gemensamma arbetsplatser. Propositionens strategiska mål åsyftar effektivare arbetarskydd på gemensamma arbetsplatser och effektivare avväjning av gemensamma risker genom att de som företräder de olika arbetstagargrupperna får en mer uttalad och omfattande möjlighet att delta i behandlingen av samarbetsärenden. Det gäller särskilt arbetarskyddsfullmäktigens rätt att få uppgifter och rättigheter som avser fullmäktigens tidsanvändning. I fråga om arbetsplatser med gemensamma risker utreds ärendet av arbetsmarknadsorganisationerna.

3.2. Alternativa realiseringsätt

Samarbetskyldigheten i fråga om gemensamma arbetsplatser och arbetsplatser med gemensamma risker kunde också lämnas beroende av i 23 § avsedda avtal. Därmed blir de grundläggande bestämmelserna om samarbete på sådana arbetsplatser oreglerade i

lag. Eftersom antalet avtal mellan arbetsmarknadsparter varit få och eventuellt endast omfattat vissa delområden inom samarbetet kan det medföra ovan beskrivna risker att låta regleringen bero på avtal.

Bestämmelser om samarbete kunde tas in också i arbetarskyddslagen, exempelvis i lagens 6 kap., varvid bestämmelserna skulle utgöra tvingande rätt. Å andra sidan avser de gällande bestämmelserna om samarbete i arbetarskyddslagen i första hand endast arbetsgivarens skyldigheter inom arbetarskyddssamarbetet. Också bestämmelserna om påföljder av brott mot skyldigheterna gäller endast arbetsgivaren. Därför kan tillsynslagen

anses vara bättre lämpad för regleringen av samarbetet. Förslaget hänför sig också i sak till de frågor som regleras i den sistnämnda lagen. Vidare ger tillsynslagen redan i dess nuvarande form möjlighet att i särskilda fall genom avtal avvika från i lagen föreskrivna krav.

3.3. De viktigaste förslagen

Det föreslås att till lagen fogas bestämmelser om ordnandet av arbetarskyddssamarbete på gemensamma arbetsplatser, gemensamma byggarbetsplatser och arbetsplatser med gemensamma risker. Enligt propositionen skall samarbetet i dessa fall också omfatta företrädarna för arbetstagare som är anställda hos olika arbetsgivare. Samtidigt föreslås för en arbetarskyddsfullmäktig på en gemensam arbetsplats utökade rättigheter att få uppgifter och att utöva tillsyn.

Samarbetsparterna på en gemensam arbetsplats är enligt förslaget den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten eller dennes representant och den arbetarskyddsfullmäktig som är anställd hos den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten. Arbetstagare på en gemensam arbetsplats som är anställda hos olika arbetsgivare föreslås ha rätt att välja en gemensam arbetarskyddsfullmäktig för att företräda dem inom arbetarskyddssamarbetet.

Dessutom föreslås i lagen bestämmelser om att arbetarskyddsfullmäktigen på en gemensam arbetsplats eller gemensam byggarbetsplats har rätt till utbildning, befrielse från

de normala arbetsuppgifterna och ersättning för inkomstbortfall på grund av de tilläggsuppgifter uppdraget medför. Vidare föreslås i lagen bestämmelser om en hos en utomstående arbetsgivare anställd arbetarskyddsfullmäktiges rätt att röra sig på en gemensam arbetsplats.

4. Propositionens konsekvenser

4.1. Ekonomiska konsekvenser

I propositionen föreslås att arbetarskyddsfullmäktigen på en gemensam arbetsplats eller gemensam byggarbetsplats för skötseln av fullmäktiguppgifterna skall kunna bli befriad från sina ordinarie arbetsuppgifter samt få ersättning för det inkomstbortfall detta medför. Det finns sammanlagt ca 9 600 arbetarskyddsfullmäktige på olika arbetsplatser. Av Arbetarskyddscentralens register framgår inte hur många fullmäktige som arbetar på gemensamma arbetsplatser. Kostnaderna kan dock anses vara ringa i förhållande till den nytta som uppnås.

Förslaget har inga direkta ekonomiska påverkningar.

4.2. Samhälleliga konsekvenser

Arbetarskyddssamarbetet syftar till att främja positiva attityder till säkerhetsbefrämjande verksamhet. Genom att faktorer som inverkar på arbetstagarnas säkerhet beaktas på ett mer effektivt sätt än tidigare kan man minska antalet risksituationer och olycksfall på arbetsplatsen. Samtidigt bidrar man till att skapa en god säkerhetskultur.

När antalet olycksfall sjunker minskar också de ekonomiska skadorna och det mänskliga lidandet för arbetstagarnas vidkommande.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Beredningskeden och beredningsmaterial

Propositionen har beretts som tjänsteupp-

drag, och har behandlats i en förhandlingsgrupp där representanter utsedda av de arbetsmarknadsorganisationer som är parter i det inkomstpolitiska avtalet varit medlemmar. Förhandlingsgruppen har enhälligt godkänt propositionen.

5.2. Utlåtanden och beaktande av utlåtandena

Utlåtanden om propositionen har begärts av justitieministeriet och arbetsministeriet. Arbetsministeriet förordar propositionen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

42 §. Gemensam arbetarskyddsfullmäktig. Eftersom i propositionen föreslås ett nytt 5 a kap. i vilket föreskrivs om samarbete på en gemensam arbetsplats föreslås paragrafen bli upphävd som obehövlig.

43 a §. Ordnande av samarbete på en gemensam arbetsplats. I paragrafen föreslås en allmän bestämmelse om skyldighet för den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten att vidta åtgärder för att samarbetsärenden skall behandlas på det sätt som bestäms i 27 §. Eftersom denna arbetsgivare redan med stöd av arbetarskyddslagen har en sådan skyldighet syftar bestämmelsen till att förtydliga vad denna skyldighet omfattar i de fall som avses i föreliggande lag. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll arbetsgivarens skyldigheter på en vanlig arbetsplats.

43 b §. Rätt att ingå avtal. I 24 § i tillsynslagen förskrivs om begränsningar i rätten att ingå avtal. I paragrafen hänvisas till lagens 29 § samt 32—37 §. I de sistnämnda finns bestämmelser om bl.a. arbetarskyddsfullmäktigens rätt att få information och utbildning, rätt att bli befriad från sina ordinarie arbetsuppgifter i syfte att sköta fullmäktigeuppgifter, rätt till ersättning för inkomstbortfall som försakas av skötseln av fullmäktigeuppgifter under arbetstid, rätt att avbryta farligt arbete och om arbetarskyddsfullmäktigens uppsägningsskydd.

Enligt paragrafens 1 mom. skall dessa begränsningar tillämpas också i fråga om avtal som gäller samarbete på gemensamma arbetsplatser och gemensamma byggarbetsplatser. Därmed kommer arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter förutom verksamheten som företrädare för arbetstagarna hos den egna arbetsgivaren att också inbegripa uppgifter som omfattar hela den gemensamma arbetsplatsen. Därför föreslås att arbetarskyddsfullmäktigen skall ha rätt att få information och utbildning, bli befriad från de ordinarie arbetsuppgifterna samt få ersättning för inkomstbortfall särskilt när detta är nödvändigt

för skötseln av de tilläggsuppgifter som följer av arbetarskyddslagens 51 §.

Därmed skall man inte genom lokala avtal kunna införa begränsningar beträffande rätten för arbetstagarna på en gemensam byggarbetsplats att välja en arbetarskyddsfullmäktig särskilt för byggarbetsplatsen eller beträffande skyldigheten för den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten att se till att arbetarskyddsfullmäktigen har möjlighet till utbildning också för dessa uppgifter, eller beträffande det, att de uppgifter som föranleds av den gemensamma arbetsplatsen beaktas i fråga om fullmäktigens tidsanvändning och de ersättningar för inkomstbortfall denne har rätt till. På motsvarande sätt skall man inte genom riksomfattande avtal kunna slopa arbetarskyddsfullmäktigens rätt att få utbildning, rättigheter beträffande tidsanvändningen eller rätt till ersättning för inkomstbortfall i fråga om ärenden som har anknytning till den gemensamma arbetsplatsen. Man skall inte heller genom avtal kunna begränsa rättigheten för en arbetarskyddsfullmäktig som är anställd hos den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten att få i lagen föreskriven information också i fråga om ärenden som har anknytning till den gemensamma arbetsplatsen.

Enligt paragrafens 2 mom. skall en arbetarskyddsfullmäktig som är anställd hos den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten verka som arbetarskyddsfullmäktig i ärenden som följer av arbetarskyddslagens 51 §. Denna rätt skall inte kunna begränsas genom lokala avtal.

I 3 mom. föreslås vidare för tydlighetens skull en bestämmelse om att man inte genom avtal skall kunna avvika från de definitioner av en gemensam arbetsplats som anges i arbetarskyddslagen. Begreppet gemensam arbetsplats definieras i arbetarskyddslagens 49 §. När det rör sig om en gemensam arbetsplats inom byggnadsbranschen skall denna plats dock benämnas gemensam byggarbetsplats. I 52 § i arbetarskyddslagen föreskrivs om olika aktörers skyldigheter och om

fördelningen av dessa skyldigheter på en gemensam byggarbetsplats. Genom bestämmelsen eftersträvas en enhetlig tillämpning av bestämmelserna på likartade gemensamma arbetsplatser.

43 c §. Samarbetsparterna på en gemensam arbetsplats. Enligt paragrafens 1 mom. skall samarbetsparterna på en i arbetarskyddslagens 49 § avsedd gemensam arbetsplats vara den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten i fråga om i tillsynslagens 26 § avsedda samarbetsärenden som följer av arbetarskyddslagens 51 § eller dennes representant och den arbetarskyddsfullmäktig som är anställd hos den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten. Eftersom samarbetskyldigheten i detta fall endast gäller de ökade skyldigheter som den gemensamma arbetsplatsen medför föreslås i momentet en bestämmelse som förtydligar detta. Bestämmelsen överensstämmer med de arbetsgivarskyldigheter som föreskrivs i 6 kap. i arbetarskyddslagen.

Enligt 2 mom. skall hos olika arbetsgivare anställda arbetstagare som arbetar på en i arbetarskyddslagens 52 § avsedd gemensam byggarbetsplats ha rätt att särskilt för byggarbetsplatsen välja en gemensam arbetarskyddsfullmäktig jämte två ersättare att företräda dem vid arbetarskyddssamarbetet med samtliga arbetsgivare och egenföretagare på bygget samt i förhållande till arbetarskyddsmyndigheterna. Bestämmelsen motsvarar det gällande kollektivavtalet för byggnadsbranschen.

43 d §. Gemensam arbetarskyddschef. Enligt paragrafen skall om arbetsgivarna inte utsett en gemensam arbetarskyddschef arbetarskyddschefens uppgifter skötas av den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten eller som är huvudentreprenör. Genom bestämmelsen förtydligas för gemensamma arbetsplatsers vidkommande bestämmelserna i tillsynslagens 28 § om den samarbetsperson som företräder arbetsgivaren.

43 e §. Arbetarskyddsfullmäktigens rättigheter på en gemensam arbetsplats. Enligt paragrafens 1 mom. skall arbetarskyddsfullmäktigens rättigheter på en gemensam arbetsplats motsvara de rättigheter som avses i

lagens 31—35 § och som gäller arbetarskyddsfullmäktige på vanliga arbetsplatser. En arbetarskyddsfullmäktig som är anställd hos den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten skall dock ha i 36 § föreskriven rätt att avbryta arbete endast i fråga om arbetstagare som är anställda hos den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten. Enligt 6 kap. i arbetarskyddslagen ansvarar den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten för samordningen på arbetsplatsen av de frågor som avses i 51 § i nämnda lag. Dessutom skall samtliga arbetsgivare och egenföretagare med verksamhet på arbetsplatsen ansvara för samordningen av funktionerna och för att deras verksamhet inte orsakar fara för dem som arbetar på den gemensamma arbetsplatsen. Det ansvar som i arbetarskyddslagen föreskrivits för den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten innebär i praktiken att huvudentreprenören på en gemensam arbetsplats utövar bestämmanderätt gentemot andra arbetsgivare och egenföretagare som står i avtalsförhållande till honom. Det är alltså arbetsgivaren som ansvarar för arbetarskyddet.

Arbetarskyddsfullmäktigen skall dock ha rätt att på en gemensam arbetsplats för skötseln av sina samarbetsuppgifter följa med och utreda den allmänna säkerheten på arbetsplatsen i förhållande till den gemensamma arbetsplatsens samtliga aktörer: arbetsgivarna, arbetstagarna och egenföretagarna. I denna egenskap skall han eller hon till sin arbetsgivare rapportera brister och försummelser han eller hon kunnat konstatera. Därefter är arbetsgivaren skyldig att vidta åtgärder i syfte att rätta till det lagstridiga tillståndet. Avsikten är alltså att arbetsgivaren i vanlig ordning skall vara den som ingriper i situationen. Med begreppen följa med och utreda avses fullmäktigens rätt att på eget initiativ och självständigt göra förfrågningar, samtala och få uppgifter om de ärenden som föreskrivs i 51 § i arbetarskyddslagen.

Eftersom en arbetarskyddsfullmäktig som är anställd hos den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten på en gemensam arbetsplats redan omfattas av det uppsägningsförbud som avses i 37 § behövs för gemensamma arbetsplatsers vidkomman-

de inga särskilda bestämmelser om detta.

Enligt paragrafens 2 mom. skall arbetarskyddsfullmäktigens rättigheter på en gemensam byggarbetsplats motsvara de rättigheter som avses i tillsynslagens 29—37 § och som gäller arbetarskyddsfullmäktige på vanliga arbetsplatser.

43 f §. *Tillstånd för en arbetarskyddsfullmäktig som är anställd hos en utomstående arbetsgivare att röra sig på en gemensam arbetsplats.* I paragrafen föreslås bestämmelser om tillstånd för en arbetarskyddsfullmäktig som är anställd hos en i arbetarskyddslagens 50 § avsedd utomstående arbetsgivare att få tillträde till en gemensam arbetsplats. Detta är nödvändigt för att en arbetarskyddsfullmäktig som är anställd hos en utomstående arbetsgivare skall kunna sköta sina fullmäktigeuppgifter. Enligt förslaget skall en arbetarskyddsfullmäktig som är anställd hos en utomstående arbetsgivare för skötseln av sina fullmäktigeuppgifter ha tillstånd att med beaktande av de allmänna föreskrifterna om tillträde och säkerhet på arbetsplatsen röra sig på en gemensam arbetsplats under samma förutsättningar som de arbetstagare han eller hon företräder. Rätten till tillträde skulle därmed beviljas så som den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten på den gemensamma arbetsplatsen har fastställt. Bestämmelsen innebär att den praxis och de regler beträffande passertillstånd och annat tillträde som fastställts för arbetsplatsen skall följas.

43 g §. *Arbetarskyddsärenden på en gemensam arbetsplats vilka behandlas i arbetarskyddskommissionen.* Enligt paragrafens 1 mom. skall på en gemensam arbetsplats i tillsynslagens 26 § avsedda samarbetsärenden som följer av arbetarskyddslagens 51 § i tillämpliga delar behandlas på det sätt som bestäms i 27 § i tillsynslagen. I lagrummet föreskrivs också om kommissionens medlemmars, exempelvis arbetarskyddsfullmäktiges, rätt att göra framställningar beträffande ärenden som skall behandlas i kommissionen. Behandlingen av samarbetsärenden är därmed så enhetlig som möjligt oavsett om det rör sig om en vanlig arbetsplats eller en i arbetarskyddslagen avsedd gemensam arbetsplats.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse enligt

vilken den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten vid behov skall ge en utomstående arbetsgivare och egenföretagare samt, när behandlingen av ärendet så kräver, en arbetarskyddsfullmäktig som är anställd hos en utomstående arbetsgivare möjlighet att delta i behandlingen av ovan nämnda samarbetsärenden i en i tillsynslagens 38 § avsedd arbetarskyddskommission eller ett motsvarande samarbetsorgan. I praktiken innebär detta att den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten från fall till fall skall avgöra huruvida en fråga till sin natur är sådan att den måste behandlas i samarbete med de aktörer som nämns i momentet. Också någon annan i bestämmelsen nämnd aktör på den gemensamma arbetsplatsen, exempelvis arbetarskyddsfullmäktigen, kan föreslå att ett ärende skall behandlas i samarbetsorganet.

43 h §. *Arbetarskyddssamarbete beträffande avvärjning av gemensamma risker.* I paragrafens 1 mom. föreslås bestämmelser om behandlingen av samarbetsärenden beträffande avvärjningen av i arbetarskyddslagens 54 § avsedda gemensamma risker på arbetsplatser. På arbetsplatser med gemensamma risker skall samarbetsärenden enligt förslaget behandlas på motsvarande sätt som på andra arbetsplatser. Bestämmelsen motsvarar det föreslagna 43 g § 1 mom. om en gemensam arbetsplats.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken det också på arbetsplatser med gemensamma risker skall vara möjligt att avtala om utnämmandet av en gemensam arbetarskyddschef. Bestämmelsen ger arbetsgivarna en motsvarande möjlighet att utse en gemensam företrädare för att sköta samarbetet med arbetarskyddsfullmäktigen på en arbetsplats med gemensamma risker.

2. Ikraftträdande

I propositionen ingår en sedvanlig bestämmelse om ikraftträdande. Enligt bestämmelsen är det möjligt att före lagens ikraftträdande vidta åtgärder som verkställdes av lagen förutsätter. Sådana åtgärder är t.ex. eventuella myndighetsanvisningar för val av arbetarskyddsfullmäktige på gemensamma arbetsplatser samt information i an-

slutning till propositionen. Med beaktande av detta anser regeringen att juli 2006 är en lämplig tidpunkt för ikraftträdandet.

3. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I propositionen föreslås att arbetarskyddsfullmäktigen på en gemensam arbetsplats och gemensam byggarbetsplats för skötseln av sina tilläggsuppgifter skall kunna utreda och följa med förhållandena på arbetsplatsen. Dessa rättigheter skiljer sig inte från de rättigheter en arbetarskyddsfullmäktig redan för närvarande har i fråga om förhållandena på sin egen arbetsgivares arbetsplats. Denna uppföljnings- och utredningsrätt utvidgas i och med propositionen till att omfatta förhållandena på hela den gemensamma arbetsplatsen och byggarbetsplatsen. Rätten att få uppgifter har dock begränsats till uppgifter som är nödvändiga för skötseln av arbetarskydds-

fullmäktigeuppdraget. Sådana uppgifter finns bl.a. i de handlingar som arbetsgivaren för rörande säkerhet och hälsa i arbetet och som hänför sig till arbetsmiljön, exempelvis i avtalet om ordnande av företagshälsovård och arbetsgivarens beskrivning av verksamhetsplanen för den företagshälsovård som han själv ordnar.

Förslaget gäller i första hand andra uppgifter än sådana viktiga personuppgifter som avses i 10 § 1 mom. i grundlagen. De rättigheter som föreslås för arbetarskyddsfullmäktigen kan anses vara nödvändiga med tanke på den information som krävs inom arbetarskyddet och således överensstämja med grundlagen, varför lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i lagen av den 20 januari 2006 om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006) 42 § samt fogas till lagen ett nytt 5 a kap. som följer:

II AVDELNINGEN

Arbetarskyddssamarbete

5 a kap.

Arbetarskyddssamarbete på en gemensam arbetsplats och samarbete beträffande avvärjande av gemensamma risker

43 a §

Ordnande av samarbete på en gemensam arbetsplats

Den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten på en i 49 § i arbetarskyddslagen avsedd gemensam arbetsplats (*gemensam arbetsplats*) skall vidta nödvändiga åtgärder för att de samarbetsärenden enligt 26 § som följer av 51 § i nämnda lag behandlas på det sätt som bestäms i 27 §.

43 b §

Rätt att ingå avtal

Om ordnande av samarbete på en gemen-

sam arbetsplats enligt detta kapitel kan man komma, överens på något annat sätt, tillämpliga delar så som bestäms i 23 §. Beträffande samarbetsärenden som en arbetarskyddsfullmäktig sköter på en gemensam arbetsplats skall därvid beaktas vad som i 24 § föreskrivs om begränsningar i rätten att ingå avtal.

Den rätt en arbetarskyddsfullmäktig som är anställd hos den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten har att verka som arbetarskyddsfullmäktig i ärenden som omfattas av arbetarskyddssamarbetet och som följer av 51 § i arbetarskyddslagen kan inte begränsas genom ett avtal enligt 23 § 3 mom.

I ett avtal enligt 23 § kan man inte komma överens om avvikelser från det att en gemensam arbetsplats är en i 25 § avsedd arbetsplats.

43 c §

Samarbetsparterna på en gemensam arbetsplats

Samarbetsparterna på en gemensam arbetsplats är den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten i fråga om de

samarbetsärenden enligt 26 § som följer av 51 § i arbetarskyddslagen eller dennes företrädare samt arbetarskyddsfullmäktigen i anställning hos den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten. Övriga samarbetsärenden som gäller arbetarskyddet behandlas av arbetsgivaren samt arbetarskyddsfullmäktigen i anställning hos denne.

Om en gemensam arbetsplats är en byggarbetsplats har arbetstagare som är anställda hos olika arbetsgivare och som arbetar på arbetsplatsen rätt att särskilt för byggarbetsplatsen välja en gemensam arbetarskyddsfullmäktig jämte två ersättare att företräda dem vid arbetarskyddssamarbetet med samtliga arbetsgivare och egenföretagare på byggarbetsplatsen samt i förhållande till arbetarskyddsmyndigheterna.

43 d §

Gemensam arbetarskyddschef

Om arbetsgivarna inte har utsett en gemensam arbetarskyddschef skall de uppgifter som enligt 28 § ankommer på arbetarskyddschefen skötas av den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten på den gemensamma arbetsplatsen eller som är huvudentreprenör.

43 e §

Arbetarskyddsfullmäktigens rättigheter på en gemensam arbetsplats

I fråga om arbetarskyddsfullmäktigens rättigheter på en gemensam arbetsplats gäller i tillämpliga delar vad som bestäms i 31—35 §. För skötseln av de uppgifter som avses i detta kapitel har arbetarskyddsfullmäktigen rätt att följa med och utreda att de åtgärder som anges i 51 § i arbetarskyddslagen vidtas på den gemensamma arbetsplatsen. Denna rätt gäller samtliga arbetsgivare, arbetstagare och ensamföretagare som är verksamma på arbetsplatsen.

I fråga om arbetarskyddsfullmäktigens rättigheter på en gemensam byggarbetsplats gäller särskilt för varje byggarbetsplats vad som i 29—37 § bestäms om arbetarskyddsfullmäktigen.

43 f §

Tillstånd för en arbetarskyddsfullmäktig som är anställd hos en utomstående arbetsgivare att röra sig på en gemensam arbetsplats.

En arbetarskyddsfullmäktig som är anställd hos en i 50 § i arbetarskyddslagen avsedd arbetsgivare som låter utföra arbete på arbetsplatsen, skall med beaktande av de allmänna föreskrifterna om tillträde och säkerhet på arbetsplatsen för skötseln av sitt uppdrag ha rätt att få tillträde till en gemensam arbetsplats under samma förutsättningar som de arbetstagare han eller hon företräder.

43 g §

Behandlingen av arbetarskyddsärenden på en gemensam arbetsplats i arbetarskyddskommissionen

I fråga om arbetarskyddskommissionens uppgifter i samband med behandlingen på en gemensam arbetsplats av de samarbetsärenden enligt 26 § som följer av 51 § i arbetarskyddslagen gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 27 §.

Den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten skall vid behov ge en arbetsgivare och egenföretagare som låter utföra arbete på en gemensam arbetsplats samt, när behandlingen av ärendet så kräver, en arbetarskyddsfullmäktig som är anställd hos en arbetsgivare möjlighet att delta i behandlingen av samarbetsärenden enligt 27 § som följer av 51 § i arbetarskyddslagen i en arbetarskyddskommission som avses i 38 § eller i ett motsvarande samarbetsorgan.

43 h §

Arbetarskyddssamarbete beträffande avvärjande av gemensamma risker

De samarbetsärenden enligt 26 § som föransleds av avvärjandet av gemensamma risker på arbetsplatser i enlighet med 54 § i arbetarskyddslagen behandlas på det sätt som bestäms i 27 §.

Arbetsgivare som är verksamma på sådana

arbetsplatser som avses i 54 § i arbetarskyddslagen har rätt att avtala om att utse en gemensam arbetarskyddschef.

Denna lag träder i kraft den 2006.
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 21 april 2006

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Tuula Haatainen*